

Stortingets justiskomité

Deres ref: Dokument 8:134 S (2022-2023)

Vedr representantforslag om endring av straffelovens § 185 mm.

Norsk Redaktørforening (NR) organiserer rundt 800 norske redaktører fra alle typer medier. Ytringsfrihet, informasjonsfrihet, redaksjonell uavhengighet og gode rammevilkår for journalistikken er blant våre hovedarbeidsoppgaver.

Vi viser til ovennevnte dokument, og oppfordringen om å komme med skriftlige høringsinnspill innen tirsdag 24. november. Vi vil i det følgende kommentere de ulike delene av forslaget som er fremmet.

1. Endring av straffelovens § 185

Generelt er Norsk Redaktørforening av den oppfatning at ord bør møtes med ord, og at bruk av lovverket, og særlig strafferettslige tiltak, mot ytringer, bør være forbeholdt de unntakene som er helt nødvendige i et demokratisk samfunn, for å låne formulering fra Den europeiske menneskerettskonvensjonens (EMK) artikkel 10 når det gjelder terskelen for å gjøre inngrep.

Straffelovens § 185 er en omdiskutert og problematisk innskrenkning i ytringsfriheten, ulikt for eksempel bestemmelsene om trusler og hensynsløs atferd, som også vil ramme ytringer. Når § 185 fremstår som langt mer vanskelig å håndtere, så skyldes det flere ting. For det første knyttes paragrafen konkret til temaer som vil kunne være gjenstand for diskusjon og sterke synspunkter, uten at disse nødvendigvis treffer terskelen for straffbarhet. For det andre er paragrafen formulert slik at det må utøves betydelig skjønn når det skal avgjøres om den er overtrådt. For det tredje er den en smule arkaisk formulert. «Ringeakt» er eksempelvis et begrep som ikke er vanlig i vår tid, og som dessuten indikerer en videre ramme for hva som kan straffes med utgangspunkt i § 185.

Den overlapper dessuten med straffelovens § 263 (og 264) fordi den spesifikt nevner det «å true» som eksempel på diskriminerende eller hatefull ytring. Men mens trusselparagrafen er plassert i straffelovens kapittel for vern av den personlige frihet og fred, er § 185 plassert i kapittelet om vern av den offentlige ro, orden og sikkerhet. Det er altså samfunnshensynet mer enn hensynet til den enkelte minoritetsrepresentant som er utgangspunkt for vernet.

Selv om paragrafen kan problematiseres på både prinsipielt og praktisk grunnlag har ikke Norsk Redaktørforening aktivt gått inn for å fjerne den. Det er heller ikke en paragraf som i særlig grad er problematisk for kjernen i de redaktørstyrte mediens publisering. Det er bredt anerkjent at

ytringer som ellers ville kunne rammes av § 185, vil kunne videreformidles i en journalistisk kontekst. Der hvor paragrafen treffer de redaktørstyrte medienes publisering er primært i kommentarfeltet, og spørsmålet om hvor terskelen går for hva som skal fjernes eller redigeres med utgangspunkt i de prinsippene som er trukket opp i medieansvarsloven.

Når det gjelder Ytringsfrihetskommisjonens forslag til ny formulering av § 185, påpekte vi i vår høringsuttalelse at det er gode argumenter for begge alternativer, men at alternativ 2 trolig er å foretrekke rent pedagogisk.

Så er det viktig å være oppmerksomme på følgende:

- Ytringsfrihetskommisjonens forslag er ikke ment å medføre noen endring av den faktiske rettstilstanden, men derimot kodifisere gjeldende rett, med utgangspunkt langs de linjer domstolene, og særlig Høyesterett, har trukket opp gjennom flere kjennelser de siste årene.
- Ytringsfrihetskommisjonens utredning er nå på høring. Det spørres om det gir noen mening å be regjeringen endre § 185 gjennom et eget anmodningsvedtak i Stortinget, så lenge det samme spørsmålet er en del av oppfølgingen av NOU 2022:9.

2. Forslag om redaktøransvar på sosiale medier

Det er selvfølgelig en interessant tanke, som det er lett å få sympati for, å se for seg at sosiale medier skulle underlegges samme krav om å holde seg med en ansvarlig redaktør som det tradisjonelle redaktørstyrte medier har. Til dette er det imidlertid flere ting å si. For det første er det viktig å huske på at det vi kaller «redaktøransvaret» er det særlige, personlige og objektive ansvaret som følger av medieansvarslovens § 9. Dette er et ansvar som gjelder på alle mediehusets egne publiseringsplattformer. Men også her er det objektive ansvaret begrenset når det kommer til brukergenerert innhold, altså den type innhold som forslagsstillerne – slik vi leser forslaget – primært har til hensikt å tydeliggjøre et ansvar for. Medieansvarslovens avgrensninger når det gjelder brukergenerert innhold tar utgangspunkt i de samme formuleringer som vi har for rent tekniske distributører i ehandelslovens § 18.

Det innebærer samtidig at det alminnelige medvirkeransvaret vil slå inn både overfor redaktører i de mediene som omfattes av medieansvarsloven og alle som er medvirkende og har kunnskap om potensielt lovstridige ytringer i alle andre medier.

Nå er det imidlertid slik at «sosiale medier» som forslagsstillerne kaller det, i praksis er store internasjonale teknologiselskaper. Det er ikke ukomplisert å skulle pålegge dem et redaktøransvar etter samme mønster som for norske redaktørstyrte medier. Blant annet ser vi allerede i dag at norske redaktørstyrte medier, som leverer kvalitetssikret redaksjonelt innhold via for eksempel Facebook, risikerer å få sakene fjernet, blant annet fordi innholdet bryter med Facebooks retningslinjer. Et objektivt, personlig ansvar for navngitte personer hos Facebook-eier Meta vil neppe redusere innslaget av dette, noe som ville representere en helt uønsket utvikling.

Et tredje poeng er nettopp at det dreier seg om internasjonale selskaper. Det er vanskelig å se for seg at en rent nasjonal lovgivning på dette punktet skulle få gjennomslag eller være gjennomførbare. Ansvar og forpliktelser for det internasjonale teknologigigantene, og vern av journalistisk materiale fra redaktørstyrte medier, er i dag gjenstand for utredninger og forhandlinger i internasjonale fora og forsøkt løst gjennom internasjonale konvensjoner, som for eksempel Digital Service Act og European Media Freedom Act. Det er et spørsmål om det er hensiktsmessig for Norge å starte en prosess for å gjennomføre en egen lovgivningsprosess parallelt med dette arbeidet. I så fall er det et ansvar som må utformes annerledes enn det tradisjonelle norske redaktøransvaret.

3. Økte bevilgninger til politiets nettpatrolje

Det er helt legitimt å ønske seg mer penger og ressurser til politiets såkalte nettpatrolje. Samtidig vil vi peke på et par dilemmaer i så måte. For det første er det liten grunn til å tro at politiets nettpatrolje vil være et veldig effektivt redskap for å «rydde opp» på nettet, bortsett fra at de kan ta hånd om en del åpenbare overtredelser, primært av straffelovens trusselparagraf. For det andre har vi dessverre erfaringer med at politiets forsøk på å drive nettpatroljering, og særlig når man har forsøkt seg på forebyggende arbeid, har endt opp i aksjoner overfor enkeltpersoner som er i strid med sensurforbudet i Grunnlovens § 100. Det er svært betenkelig at politiet på den måten risikerer å stanse en rekke ytringer som kanskje viser seg å være lovlige, og hvis lovlighet uansett skal prøves i ettertid. Det er også en farlig vei å gå å tenke at det er politiet som skal ivareta ytringsfriheten vår, og da ved å overvåke og oppsøke noen av yterne. Det er generelt problematisk å gjøre inngrep i ytringsfriheten til et «lavterskeltilbud». Dette er ofte kompliserte spørsmål, hvor selv de mest kompetente dommere og jurister sliter med å trekke opp grensene. Å se for seg at dette skal løses gjennom ulike «politipatroljer» tror vi ikke er en særlig farbar vei.

4. Styrke politiets meldetjeneste

Å gjøre det enklere å anmelde og registrere hatefulle ytringer, trusler og lignende mener vi kan være et fornuftig tiltak, selv om det også har sine begrensninger.

5. Utvide mandatet til Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

Vi har ingen kommentarer til dette forslaget.

Oslo, 2023-10-25

Med vennlig hilsen

Norsk Redaktørforening

Reidun Kjelling Nybø
generalsekretær